

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

70. ÅRGANG

29. MARS 1958

A V I N N H O L D E T :
VERDENS LIKEVEKT - DE KRISTNE OG HISTORIEN - BLIKK
PÅ TIDEN - GEORGES ROUAULT † - KUNSTEN I KIRKENS
TJENESTE. EN AMERIKANERINNE HAR ORDET - DIKT -
LITTERATUR - UTENLANDSNYTT

NR
7

NESTE NUMMER KOMMER 19. APRIL 1958.

Årets PÅSKEGUDSTJENESTER i Oslo:

St. Olavs kirke, Akersveien 1.
Palmesøndag 30. mars:
 Kl. 7, 8.30 og 9.45: Stille messe.
 Kl. 11: Palmevigsel i St. Josefs kapell. Proseksjon til St. Olavs kirke. Høymesse.
 Kl. 19: Fastepreken ved pater A. Castricum.
Skjærtorsdag 3. april:
 Kl. 10: Oljevigselmesse. (I denne messe blir den hl. kommunion ikke utdelt.)
 Kl. 19: Pontifikalmesse m. preken. Kommunion. — Tilbedelse.
Langfredag 4. april:
 Kl. 12 (middag): Pontifikalgudstjeneste m. hyldning av korset. Kommunion.
 Kl. 19: Korsveiadakt.
Påskeaften 5. april: Kl. 20: Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Høymesse.
1. Påskedag 6. april:
 Kl. 8.30 og 9.45: Stille messe.
 Kl. 11: Pontifikalmesse m. preken av Hs. Høyærv. biskop dr. Mangers.
 Kl. 19: Festandakt.
2. Påskedag: Kl. 8.30 og 9.45: Stille messe.
 Kl. 11: Høymesse. — Ingen aftenandakt.
Hvite-søndag 13. april:
 Kl. 7 og 8: Stille messe.
 Kl. 9: Messe m. barnas 1. hl. kommunion.
 Kl. 10.15 Stille messe. Kl. 11: Høymesse.
 Kl. 19 Festandakt for barna.
St. Hallvard kirke, Urtegt. 29.
Palmesøndag:
 Kl. 8: Stille messe.
 Kl. 10.30: Palmevigsel. Sangmesse m. fastepreken ved pastor dr. A. Høgh.
 Kl. 19: Aftenmesse.
Skjærtorsdag kl. 19: Messe m. Kommunion.
Langfredag kl. 17: Gudstjeneste m. hyldning av Korset. Kommunion.
Påskeaften kl. 20: Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Høymesse m. Kommunion.
1. påskedag kl. 8: Stille messe.
 Kl. 10.30: Høymesse. Kl. 19: Aftenmesse.
2. påskedag kl. 8: Stille messe.
 Kl. 10.30: Høymesse. — Ingen aftenandakt.

St. Dominikus kirke, Neberggt. 15.
Palmesøndag kl. 8.15 og 9.30: Stille messe.
 Kl. 11: Palmevigsel. Høymesse m. preken.
Skjærtorsdag kl. 19: Høymesse m. Kommunion. — Tilbedelse.
Langfredag kl. 17: Hyldning av Korset. Kommunion.
Påskeaften kl. 23: Vigsel av påskeilden og påskelyset. Høymesse.
1. og 2. påskedag:
 Kl. 8.15 og 9.30: Stille messe.
 Kl. 11: Høymesse. — Kl. 18: Kompletorium.
Jesu Hjerte kapell, Nyveien 17, Stabekk.
Palmesøndag kl. 8.40: Stille messe.
 Kl. 10.40: Palmevigsel. Messe.
Skjærtorsdag kl. 17: Messe m. Kommunion.
Langfredag kl. 15: Hyldning av korset. Kommunion.
Påskeaften kl. 20: Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Messe.
1. påskedag kl. 8.40: Sangmesse m. preken.
 Kl. 10.40: Høymesse m. preken. Andakt.
2. påskedag kl. 8.40: Sangmesse.
Hvite-søndag 13. april:
 Kl. 8.40: Sangmesse m. preken. 1. Kommunion. Kl. 10.40: Stille messe.
Vår Frue Villas kapell, Ullernchaussen 52, Smedstad (Montebello).
Palmesøndag kl. 8.30: Palmevigsel. Messe.
Skjærtorsdag kl. 17: Messe m. Kommunion.
Langfredag kl. 16.30: Korsveiadakt.
1. og 2. påskedag som på alm. søndager.
Kristi-Konge kapell, Glads vei 23, Grefsen.
Palmesøndag, 1. og 2. påskedag kl. 9.30: Sangmesse m. preken.
Lunden kapell, Trondheimsveien 309.
 De tre følgende dager kl. 5.30: Tenebræ.
Skjærtorsdag kl. 17: Messe m. Kommunion.
Langfredag kl. 15: Hyldning av Korset. Kommunion.
Påskeaften kl. 23: Vigsel av påskeilden og påskelyset. Kl. 24: Messe.
1. og 2. påskedag kl. 9: Høymesse.
 Kl. 18.15: Vesper og sakramental velsignelse.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 30. MARS: *Palmesøndag.* Ep. Filip. 2, 5—11. Ev. Matt. 26, 36—75; 27, 1—54.
 Mandag, tirsdag, onsdag: Ferialdager. *Skjærtorsdag:* Ep. I. Kor. 11, 20—32. Ev. Joh. 13, 1—15. *Langfredag:* I. lesning: Oseas 6, 1—6. II. lesning: II. Mos. 12, 1—11. Lidelses-historien: Joh. 18, 1—40; 19, 1—42. *Påskeaften.* Ep. Kol. 3, 1—4. Ev. Matt. 28, 1—7.
 SØNDAG 6. APRIL: *1. Påskedag.* Ep. I. Kor. 5, 7—8. Ev. Mark. 16, 1—7. *Mandag:* (2. Påskedag): Ep. Ap. gj. 10, 37—43. Ev. Luk. 24, 13—35. *Tirsdag, onsdag, torsdag og fredag:* Oktavdager. *Lørdag:* Hvite-lørdag.
 SØNDAG 13. APRIL: *Hvite-søndag.* Ep. I. Joh. 5, 4—10. Ev. Joh. 20, 19—31. *Mandag:* Justin, mart. *Tirsdag, onsdag, torsdag og fredag:* Ferialdager. *Lørdag:* Marias lørdagsmesse. Kollekten på 1. påskedag tilfaller prestene.

«DEN STILLE UKES LITURGI»

utgitt av Oslo Katolske Bispedømme — 144 sider. Solid og smakfullt heftet: Kr. 6.00.
 Boken er åjour med de nyeste liturgiske reformer og omfatter alle gudstjenestlige handlinger fra Palmesøndag til Påskeaften med fullstendige tekster på norsk og latin, samt med forklaringer av ceremonienes gang.
 Uunnværlig for den som vil fordype seg i og følge med i Påskeliturgiens gripende innhold og utfoldelse.

ST. OLAV'S FORLAG, Akersveien 5, Oslo.

OBS.

For alle som ønsker å motta den hl. Kommunion ved aftengudstjenestene SKJÆRTORS DAG, LANGFREDAG og PÅSKEAFTEN, gjelder de vanlige fastebestemmelser, d.v.s. en må være fastende i tre timer forut for altergangen. Dog kan en inntil én time før nyte alkoholfrie drikker.

Skjærtorsdag og *Påskeaften* utdeles den hl. Kommunion bare under eller i umiddelbar tilknytning til Messen, mens *Langfredag* bare under den liturgiske handling. — Disse innskrenkninger gjelder ikke syke.

De som overværer *Påskenaattsmessen* som tar til før midnatt, oppfyller ikke samtidig søndagsbudet, men har messeplikt 1. Påskedag med anledning til da igjen å motta den hl. Kommunion.

De som overværer *Påskenaattsmessen* som tar til ved midnatt, oppfyller samtidig søndagsbudet, men kan ikke igjen motta den hl. Kommunion 1. Påskedag, dersom de har kommunisert under Påskenaattsmessen.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

OSLO KATOLSKKE BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 1. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
<i>St. Hallwards kirke,</i> Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.00 19.00	10.30
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30 m. fr. pr.	11.00
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchaussen 52, tlf. 558121	—	8.30
<i>Grefsen kapell,</i> Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
<i>Lunden kapell,</i> Trondheimsv. 309, tlf. 377868	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien	—	10.30
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelenstgt. 1, tlf. 832019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgaten 113, tlf. 23751	8.00	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke,</i> Vesterngt. 7, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegaten 3, tlf. 4225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf.	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i> Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.30
STABEKK: <i>Jesu Hjerte kapell,</i> Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: <i>St. Hallwards kapell,</i> tit. 849028 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kapell,</i> Sandefjordgt. 1, tlf. 12238	8.00	10.45

TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:

TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
<i>St. Elisabeth Hospitals kapell,</i> Ila, tlf. 20220	6.00	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteim kapell,</i> Flintegaten 5, tlf. 2779	8.30	10.30
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30

DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:

TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael's kirke,</i> Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

VERDENS LIKEVEKT

Når vi står foran kirkeårets største fest og skal følge liturgiens gang fra sorg og lidelse til jublende glede og triumf, da kan vi ikke annet enn føle en undren over at så få mennesker søker den eneste lykke som er grunnfestet i et evighetshåp. For hva betyr påskeuken for de aller fleste? Noen dagers frihet ut fra byens daglige jag for å finne en annen form for øredøvende larm i dans og fornøyelser. Og når vi tenker på de begivenheter som fyller menneskesinnet, og de sider ved begivenhetene som opptar den bredeste plass, da blir vi slått over den svekkede sansen for tingenes verdi. Da Sputnik II ble sendt ut i atmosfæren, var det ikke vitenskapens nye muligheter — enten de nå tjente til det gode eller det onde — som satte sinnene i bevegelse, men satelittens fribente beboer. Og russernes synder mot menneskerettigheter, sannhet, religionsfrihet og fred, bleknet faktisk mot denne «uhørte forbrytelse» at et dyreliv ble utsatt i vitenskapens tjeneste. De tuseener av uskyldige menneskeliv som er gått tapt under maktsyke nasjoners overgrep, har ikke utløst en så spontan reaksjon som da Sputnik-hunden døde. En London-avis til og med kom ut med sørgerand og helsidebilder av dyret.

Når vi er vitne til i hvilken grad verdiane kan bli forskjøvet, kan vi bedre forstå at verdenshistoriens største begivenhet mer og mer har mistet det grep i sinnene den hadde hos oldtidens og middelalderens kristne. Eller rettere sagt: etter hvert som troen på vårt evighetskall blir svekket, mister verden sin likevekt og evne til sann vurdering. For hvor mange vil vel Langfredag tenke alvorlig over den høyeste innsats som noensinne er gjort til menneskehetens beste? Hvor mange vil vel minnes en mann fra Galilea, som mishandlet som et dyr, bar på et kors hvor han selv skulle dø til menneskenes frelse? Og hvor mange er det som blir fylt av undren, kjærlighet og tilbedelse fordi det var Guds egen Sønn som ville pines og forhånes for at vår tilværelse som mennesker skulle høynes ved et evighetshåp? Fordi han som fra evighet av omfatter hver enkelt i sin tanke, elsket menneskene så høyt at han ble en av dem for å ofre sitt eget liv til frelse for alle, også for dem som aldri skulle sende ham en tanke til gjengjeld?

Georges Rouault's KRISTUS er skildringen av Guds tilgivende tålmod i møtet med en menneskehet som har glemt kjærligheten for fortvilelsen.

Men en så stor kjærlighet får ikke menneskene til å vibrere. For de har mistet sansen for verdiene. Derfor er det heller ikke underlig at de så lett mister likevekten og at en lykke uten hold og relieff glir ut av hendene på dem, den lykke de søker i selvhøvdelse, i maktutfoldelse, i sansenes tilfredsstillelse, og ikke i en frigjørende sannhet. De prøver å underlegge seg den skapte verden uten samtidig å legge sin vilje inn under Skaperens. Istedenfor å bli til velsignelse for menneskeheten, har derfor teknikkens og vitenskapens fremskritt skapt et forvirrende kaos og en overhengende fare for død og tilintetgjørelse. Den moderne verdens hjelpemidler er blitt til byrder og ikke til lettelser, og den lykke menneskene søker på sannhetens bekostning, setter ikke andre spor i sinnet enn livstretthet og mangel på likevekt.

Mennesket har villet frigjøre seg for korset. Men den byrde det har kastet fra seg, det åk som Kristus kalte lett, er det eneste som fører til befrielse. For korset er ikke et mål i seg selv. Likesom Kristi korsgang endte i Påskemorgens oppstandelse, i et grunnfestet evighetshåp, er også de kors vi bærer med kjærlighet og tillit til Guds frelsende makt, en foredlende og frigjørende kraft i menneskehetens tjeneste. Men derfor har også alle som fatter korsets frelsemysterium, sitt personlige ansvar for verdens åndelige sunnhet. Verdens likevekt hviler på enhver av oss. Hver lidelse, hvert offer, hver motgang båret med den kjærlighet som gir allting verdi, øker den sum av håp og lykke som kan hjelpe menneskeheten frem til det sanne liv. Og hver gang vi kaster korset

JACQUES MARITAIN:

De kristne og historien

Filosofen Maritain, som i noen år etter krigen også var Frankrikes ambassadør ved Vatikanet.

Kristendommen har lært oss at der er en fremadskridende gang i historien: Historien er ikke en evig tilbakevenden, den beveger seg ikke i sirkler; selve tiden er lineær, ikke cyklisk. — Det var noe av en korskprøve for den menneskelige tanke å konfrontere denne sannhet. Det første store eksempel på en slik verdensanskuelse finner vi i St. Augustins *Civitas Dei* — Guds Stad. Her får vi en fortolkning av menneskehetens historie i kristendommens perspektiv — en fortolkning som står i motsetning til Østens oppfatning og lære om de stadig tilbakevendende faser med ødeleggelse og gjenfødelse av kosmos.

fra oss, forskyver vi verdiene og er medskyldige i at verden halter.

Det kan være godt og opplysende å sammenstille verdiene av det som kan oppta menneskesinnet. I avisene leser vi at Sputnik II er på vei nedover i jordatmosfæren og at den trolig vil brenne opp mot midten av april. Samtidig med at vi feirer påskens evige mysterium, Guds kjærlighets frelsesverk, vil vitenskapens hittil største under gå opp i flammer, sammen med det offer fra dyrenes verden som bragte sinnene i affekt. Nye satelitter vil bli skutt ut i atmosfæren, men de vil ikke oppnå annet enn å minne oss om at veien til himmelen ikke går gjennom utforskningen av himmelregionene, men gjennom en levende tro på den oppstandne Kristus, «per crucem ad lucem» — gjennom korset til det evige lys. «For vår trengsel som er kortvarig og lett i dette liv, virker en over all måte stor og evig og alt overskyggende herlighet i oss, fordi vi ikke ser det synlige, men det usynlige; for det synlige er timelig, men det usynlige er evig», som apostelen Paul sier det i sitt annet brev til korintherne.

L. A. P.

St. Augustins historiefilosofi var et visdomsverk både teologisk og filosofisk — særlig filosofisk; men hos St. Augustin arbeidet begge disse kunnskaps-grener sammen. Hans Guds Stad forsøker å gjøre rede for den erkjennbare og så å si transhistoriske mening i historien, den *erkjennbare* mening med begivenhetenes rekkefølge eller utvikling i tiden.

I et slikt kristent perspektiv har jeg nå i lengere tid ruget over mine refleksjoner om historiefilosofien. La meg derfor også nå uttrykke meg i dette perspektiv. St. Gregor skrev: «Menneskene burde vite at Satans vilje alltid er ond, men at hans makt aldri er urettferdig», for «de misgjerninger han foreslår blir tillatt av Gud». Disse ord bærer langt og tilfører den historiske tolkning et viktig prinsipp.

Djevelen har fulgt med historien som en vampyr. Ikke desto mindre går historien sin gang videre, og det samme gjør vampyren. Det er bare i nådens kongerike, i Kirkens gudbårne liv, at djevelen ikke har noen plass. Han spiller sin rolle innen verdens grenser, og på en måte ansporer han verden. Ivrer han kanskje ikke for det *bedre* forsåvidt det bedre i hans øyne er «det godes fiende», som det heter? Han nærer ingen skrupler ved, når leiligheten byr seg, å låne seg ut til fremskritt og forbedringer for derved å kunne ødelegge noe som er virkelig *godt*. Slik slumper han, på sin spesielle måte og med sin perverse hensikt, til å gjøre hva bra folk unnlater å gjøre fordi de sover...

En kristen vet at Gud ikke har noe motsatt Absolutt; der er intet motsatt førsteprinsipp. Alle kristne har å kjempe mellom lys og mørke, mellom sannhet og usannhet. Men for dem kan det likevel ikke være fullstendig mørke eller ren usannhet, fordi alt som er i den utstrekning det eksisterer, er av Gud, og er godt. For en ateist, eller for å si det anderledes, for «Guds fiende», som Proudhon (kjent fransk sosialfilosof †1865) kalte seg selv, er det umulig at Gud kan tjene Guds fiende; mens Guds fiende i en kristens bevissthet er i Guds tjeneste. Gud har sine motstandere på det moralske plan, ikke på det metafysiske. For så vidt bruker han sine motstandere. Hans martyrer tjener ham, men også bødlene som frembragte martyrene, tjener ham.

HISTORIEN HAR EN INDRE STRUKTUR

Alt det som hender i verdenshistorien tjener på en eller annen måte fremgangen i nådens kongerike, og blir til et eller annet slags fremskritt i verden. Da Voltaire gikk løs på Kirken og gjorde narr av religiøs tro, spilte han sin rolle like fullt i kristendommen og i dens historie som i det skapte univers og Forsynets orden. Han tjente dem mot sin vilje. Under sin kampanje for toleranse kjempet han for et feilsyn, for han betraktet «dogmatisk» toleranse som om åndsfriheten var et absolutt mål uten noen annen lov enn subjektive meninger; likevel bevirket denne kampanje at han samtidig kjempet mot

et annet feilsyn, den moderne påstand som har funnet sitt uttrykk i formelen «*cujus regio ejus religio*», — at Staten og samfunnet i seg selv har rett til å herske over samvittigheten. I så henseende arbeidet Voltaire, uten å vite det, for artikkel 1351 i den kanoniske lov — «Ingen må tvinges til å anta den katolske tro mot sin vilje». Han var et instrument som fikk de moderne samfunn til å erkjenne prinsippet om sivil toleranse.

Historiefilosofiens gjenstand er selve *tiden* i dens suksessive løp. Her blir vi konfrontert med eiddommeligheten ved begivenhetenes gang i sin helhet. Det er en historie som aldri gjentas; den er helt enestående.

Her skal bemerkes at tiden, den tiden som utgjør menneskehetens historie, har en indre struktur. Sett bakover er tiden ikke noe som ligger der bare som et avskrevet ingenmannseie, der praktisk anlagte mennesker henter frem det som mer eller mindre måtte passe dem. Tiden har en mening og en fremadskridende virkning og gang. Menneskehetens historie består av perioder som har sine særegne, påviselige strukturer og behov. Disse perioder har jeg foreslått kalt de forskjellige historiske klimaer eller historiske konstellasjoner i menneskenes historie. De viser tydelige gitte strukturer i det menneskelige samfunns temporære liv såvel når det gjelder de dominerende særegenheter av sosial, politisk og juridisk art som av moralsk og idéologisk.

Denne tidsstrukturen er fast forbundet med spørsmålet om dens uryggelighet (eller med dens ikke cycliske, men lineære, retningsdrivende karakter). I denne forbindelse vil jeg få gjøre oppmerksom på noen betydningsfulle observasjoner foretatt av Mircea Eliade. I sin bok «*Le mythe de l'éternel retour*» (Myten om den uopphørlige tilbakevenden), understreker han det faktum at det å akseptere tiden — og historien — langt fra å være en selvfølge for menneskene, er en vanskelig og hardt betalt affære. Menneskene er av naturen engstelige for deres egen varighets uryggelighet og for det nye ved uforutsagte begivenheter. De nekter å møte dem ansikt til ansikt. Av den grunn kunne gamle sivilisasjoner fornekte selve tidsbegrepet. De forsvarte seg selv mot historiens grufulle virkelighet enten ved å konstruere mystiske forbilder, eller ved å anta at det foregikk en periodisk avskaffelse og gjenfødelse av tiden, og en periodisk gjentagelse av de samme historiske cykler. Som jeg påpekte i begynnelsen av dette kapitel, så er det kristendommen og den moderne tid som har gjort at tiden og historien blir akseptert. Men denne selvsamme akseptering ville være istand til å drive menneskene til fortvilelse dersom de ikke kunne få en transhistorisk mening ut av tidens ubønnhørlige gang fremover inn i det ukjentes natt, stadig omgitt av nye farer.

Historiefilosofien er ikke noen del av metafysikken, slik som Hegel trodde. Den tilhører moralfilosofien, for den har å gjøre med menneskelige handlinger i flukt med menneskehetens utvikling. Og her må vi enten akseptere eller forkaste de data og facts som vi møter i jødisk-kristen åpenbaring. Hvis vi aksepterer dem, må vi skille mellom to ordener — naturens og nådens orden, og mellom to

JACQUES MARITAIN er kanskje den mest fremragende katolske filosof i dag. Siden han konverterte i 1906, har den nå 75 år gamle førerskikkelse innen moderne thomistisk filosofi vunnet berømmelse, ikke bare i katolske kretser og læreinstitusjoner, men like meget ved nøytrale universiteter som f. eks. det amerikanske Princeton, hvor den berømte franskmann fremdeles foreleser.

Av hans rike litterære produksjon er ikke mindre enn 25 bøker utkommet på engelsk. Til norsk er bare oversatt en ganske liten — «Kristendom og demokrati», — i Cappelens upopulære skrifter. Til gjengjeld fikk vi her i Norge i fjor høst professor A. H. Winsnes' fyldige og særdeles interessante biografi: «Jacques Maritain. En studie i kristen filosofi.» (Omtalt i «St. Olav» nr. 24 for i fjor.) Dermed har vi fått anledning til å stifte bekjentskap med den store franske tenker på vårt eget språk.

Nedenstående artikkel er tatt fra det fornemme amerikanske illustrerte tidsskriftet «Jubilee».

eksistensielle riker, forskjellige men ikke adskilte — på den ene side verden, på den annen side Guds rike, Kirken. Vi må derfor skille mellom historie-teologi og historiefilosofi.

Historieteologien kretser om Kirkens mysterium, i det den tar opp dens forbindelse med verden; mens historiefilosofien kretser om verdens mysterium ved å overveie dens forbindelse med Kirken, med Guds kongedømme.

GODT OG ONDT I H'STORIEN

For å forklare dette nærmere, skal vi meditere over en berømt lignelse i Evangeliet. Naturligvis angår historiefilosofien ikke Evangeliet, men vi finner her de mest lysende utsagn for historiefilosofien — utsagn som vi kan bruke ut fra våre egne filosofiske synspunkter ved å anvende dem i dette særlige anliggende, historiefilosofien. Jeg tenker på lignelsen i Matteusevangeliets 13. kapitel om mannen som sådde god sed i sin aker, men opplevde at hans fiende kom og sådde ugress der.

Denne lignelsen er et slående eksempel på den lov vi her har for oss. Den betyr at det gode ikke er skilt fra det onde i menneskehetens historie — begge deler vokser sammen. La oss først undersøke lignelsens opprinnelige, religiøse mening. Dens virkelige objekt er nådens rike; den viser hen til det siste mål, hinsides verden. De onde gjerninger som har hopet seg opp i tiden kommer til å brenne i helvete, og det gode som er gjort vil bli samlet i den guddommelige låve. Men innen den tid vil syndere og helgener vokse opp side om side. Således kan det sies at fra et synspunkt som bestemmes av nåderikets historie eller Kristi mystiske legeme, er der to truede bevegelser som krysser hverandre ved hvert punkt i menneskehetens utvikling, og berører hvert av dens momentane komplekser. Den ene av disse bevegelser trekker med seg oppover (mot endelig frelse) alt det i menneskeslekten som er delaktig i nåderikets guddommelige liv i Kirken (som er i verden, men ikke *av* verden), og følger tiltrekningen fra Kristus, menneskehetens Hode. Den andre bevegelsen trekker med seg nedover (mot endelig dom)

BLIKK på TIDEN

DET MANGEHOEDEDE UHYRE

■ Tre hundre journalister med blitzlamper, lydbåndopptakere, blokk og blyant ventet forleden på Bromma Flyplass ved Stockholm for å spidde en ung mann på aktualitetens nål. Den unge briten ble jaget som et dyr de få dagene da han og hans utkårede, en svensk prinsesse, skulle forsøke å greie ut et privat hjerteanliggende — under flømbelysning. Om de har gode nerver, så kom de godt med, for det var ikke disse unge menneskenes lykke, men «stoffet» hele dette oppstyret dreide seg om.

Så er vel disse ordene innledningen til en ny klagesang over pressen? På ingen måte — eller ihvertfall høyst indirekte. Avisenes valg av stoff er nemlig i ikke liten grad nådeløst og ubønnhørlig betinget — av leserne, av oss, av deg og meg. Sålenge såvidt mange med tøylesløs nysgjerrighet og utemmet sensasjonstrang er villige til å forfølge dette spesielle stoffet, fra dagspressen inn i billed- og ukebladene, så lenge vil det være stor forretning å lage det. Og så lenge det er stor forretning, vil den harde konkurransen tvinge det frem. Tross høy yrkesetikk, idealistisk målsetning, smak og moral hos flertallet av pressens folk, vil der alltid finnes dem som synes de må nedskrive kravene til seg selv og sine publikasjoner for å kunne oppskrive kontoen — ikke minst dersom den nærmer seg eksistensminimum. Og her bestemmer egentlig vi — publikum, det mangehodede uhyre.

Er det en utvikling med enveiskjøring? Er denne stadige smaks- og renslighetsinflasjon i dags- og ukepressen uunn- gæelig? Ikke nødvendigvis. Kanskje blir markedet etterhvert så «mettet» med dette ufine og fordummende stoffet at det en dag kan bli aktuelt å måtte subsidiere — med privat eller offentlig kapital — de publikasjoner som forplikter seg til å gå utenom det, og til å bringe stoff av virkelig verdi istedet. Som i teaterlivet skulle dette kunne tenkes, og det uten inngrep i den ytringsfriheten som både scenen og rotasjonspressen må forutsette. Mens vi venter på den løsningen, får vi anvende den personlige sinnets hygiene som består i å lese det lesverdige — fremfor å glo dumt i sladrespeilene...

KVINNEN OG BARNET

■ Lavmelt, men bestemt og klokt skriver dr. Borghild Krane («Kvinnen og antipuritanismen», «Aftenposten» 13. mars) om blant annet abortproblemet, som fremdeles er aktuelt i forbindelse med agitasjonen for utvidet adgang til legalisert fosterdrap. Hun peker på hvordan opprøret mot det puritanske synet på seksuallivet kom til å vende oppmerksomheten bort fra andre og kanskje vel så farlige trusler mot en fri og sann menneskelighet på dette særlige og kompliserte området. De

alt det i menneskeslekten som tilhører denne verdens fyrste, alle illgjerningsmenns hode (som St. Thomas sier). Og så går da menneskehetens historie frem, stadig under innflytelse fra disse to ytre bevegelser. De kristne vet at åndens arbeid, om det blir aldri så mye kryssset og aldri så meget skjult, så blir det likevel utført, tross alt, i historiens gang. Og de vet at tiden på denne måten, fra høst til høst og med de skjulte vinninger i sitt skjød, fortsetter sin gang mot oppstandelsen.

gamle konvensjonene var hårde, men de nye kan også komme til å fortone seg temmelig knusende for mennesker som i en kaotisk overgangstid, full av usikkerhet og famlende forsøk, leter etter en likevekt mellom kjærligheten og seksualiteten. De menneskelige instinkter, understreker hun, er ikke fastlåste handlingsmønstre, de er bevegelige og påvirkelige reaksjoner, som ikke minst påvirkes av tidens konvensjoner. Vi trengte å vite meget mer om hvilken status kvinnen selv gir sitt morsinstinkt:

«Det som trenges er at kvinner — individuelle kvinner og kollektive grupper — virkelig åpent tar opp spørsmålet om hvorfor det idag er så mange som ønsker abort, som ikke har troen på seg selv som mødre, som ikke finner den virkelige tilfredsstillelse i å ofre tid og krefter på egne barn. Dette må virkelig forstås, ikke bortforklares. Man må forstå det faktum at en kvinne som har en utdannelse, et studium, et yrke som venter, kan føle et kommende barn som en tragedie, selvom helse og sosiale forhold ellers ligger vel til rette.

Tidligere generasjoners mødre hadde en utvilsom støtte i all den verdifulle hjelp de kunne skaffe seg til hjemmets arbeide. De sosiale tiltak som sikrer at barnet kan forpleies utenfor hjemmet så og så mange timer om dagen, kan ikke oppveie dette som var med på å holde hjemmet sammen. De ytre prosedyrer av idag understøtter på sett og vis det syn at barn er kostbare byrder som man helst bør spare seg selv og samfunnet for.

Løsningen på de flokete forhold som her bare er antydnet i all sin mangfoldighet, har vi ikke idag, ikke engang oversikten. Men i denne kaotiske overgangstid i samfunnets og kvinnens omstilling til nye forhold, er det i dobbelt forstand livsfarlig å bygge på den illusjon at liberale og liberale abortlov er en kongevei til kvinnens lykke og til stabilisering av kvinnens status i samfunnet. Ikke for ingenting gjør man i land etter land den erfaring at ingen abortlov noensinne blir «liberal» nok, fordi selve loven er med på å øke usikkerheten omkring verdien av den fundamentale livsfunksjon den egentlig skulle beskytte.

Det tragiske motsetningsforhold mellom en kvinne og hennes ufødte barn skyldes i det store antall tilfelle at kvinnens indre beredskap til å møte den oppståtte situasjon, svikter. Det er dette beredskap som må underbygges og styrkes, ikke ved å gripe tilbake til det gamle, uholdbare glansbilde av kvinnen som den yndige og opphøyede mor, men ved å søke snarest mulig en virkelig moderne formulering og vurdering av kvinnens frigjøring i retning av den eneste virkelige frihet — til å velge og siden akseptere og bære sitt ansvar.»

SKRØPELIG EKTEPAKT

■ Biskop Eivind Berggrav er nylig blitt intervjuet om kirkesituasjonen, men såpass langt nord for polarsirkelen at vi bare kjenner noen av hans uttalelser fra «Arbeiderbladet»s vaksomme og vidt-åpne «Klipp»-spalte (15. mars). Her blir Berggrav blant annet tillagt den noe kategoriske uttalelse at «det er ingen i staten og ingen i kirken som for alvor mener at vi bør få en skilsmisse mellom stat og kirke».

Ikke desto mindre turde det være et område hvor den norske opinion i øyeblikket befinner seg i påviselig bevegelse og omvurdering, og hvor statskirken mer og mer synes å bli stillet overfor valget mellom å bli langsomt men sikkert markstucken og uthulet innenfra gjennom myndighetenes skole-, kirke- og almene kulturpolitikk — eller bryte overtvert mens den ennå er seg selv.

Protestene fra kristent hold mot nedvurderingen og utvanningen av kristendomsundervisningen i forslaget til ny skolelov har tildels vært skarpe og voldsomme, som når rektor (ved Oslo Lærerskole) Arnfred Slyngstad i den anledning taler om «en katastrofe fra kirkens synspunkt». («Vårt Land» 15. mars.) Med det første får han til overmål en kollega i Oslo, den nyutnevnte rektoren (for Statens Lærerskole) og dyktige skolemannen August Lange, som selv er konfesjonsløs. Det er ikke det eneste truende spørsmålsteget som i de siste par årene er blitt satt ved den norske skolens kristne formålsparagraf — eksemplene kunne med største letthet forfleres.

Et annet tidenes tegn turde det være når Arbeidernes Ungdomsfylking på sitt landsmøte i mai — ifølge dens blad «Fritt Slag» (sitert i «Dagbladet» 8. mars) — kommer til å fremme forslag om deling av Kirke- og Undervisningsdepartementet i to. AUF's sentralstyre har allerede i prinsippet sluttet seg til dette forslaget, idet det finner at det er ønskelig «å endre de nåværende reglene, som gjør at en bestemt religiøs bejvnelsesretning har enerett på vervet som kirke- og undervisningsminister». Her er tråden tilbake til Grunnlovens paragraf 2 unektelig spent til bristepunktet.

Over hele Europa avvikles «kristenheten», dvs. de århundregamle *institusjoner* som så lenge har vært kristendommens naturlige nedslag i samfunnslivet. Samtidig ser vi at den kristne kirke ikke desto mindre i mangt og meget befinner seg i oppgangstider og på offensiven. Der er ingen rimelig grunn til å tro at den alminnelige sekulariseringsstrøm også i norsk samfunnsliv de siste hundre årene uten videre kan vendes. Der er tvertom sterke sosiologiske og psykologiske grunner til å tro at den vil fortsette med økende kraft. For den kristne kirke er jo ikke dette en «katastrofe», men en *omstillingens* situasjon. Konkret vil det si at kirkens livskraft vil vise seg i dens evne til å oppgi de brustne bastioner og finne ekspansive muligheter i konsentrasjonen. Kirken må forkorte sine fronter og rendyrke sin misjonerende kraft for å kunne forberede en virkelig kristen motoffensiv. Der er ingen som helst grunn til å tro at den lutherske kirke i Norge unnslipper denne åpenlyse nødvendighet, som forlenget har selvfølgelig gyldighet i de aller fleste folk vi er beslektet med i Vesten, og innen samtlige kristne konfesjoner. Spørsmålet er om kristenfolket i Norge i tide går inn for aktivt å *forberede* den.

EN TROENDE

■ Som så mange andre er også helsedirektør Karl Evang slått av den tragedie som skjuler seg i misforholdet mellom jordens rikdommer og menneskenes muligheter for å utnytte dem på den ene side — og den faktiske verdenssituasjon, med krigstrusler, rasehat, uvitenhet, sult og nød på den annen. I en artikkel i den ytterst radikale ukeavisen «Orientering» (15. mars), til hvis redaksjon han hører, lufter han desårsaks noen svært forenklede yndlingsidéer av gammelt godt fabrikat. Evang er i sin nå modne alder forbløffende uforstyrret av den harde medfart som en blåøyet kullsviertro på «vitenskapen» og «opplysningen» allerede lenge har måttet tåle i samtidens kulturkritikk. Hans menneskebilde er besnærende lettfattelig: På den ene side har vi busemennene, «virkelighetsfjerne mystikere, religiøse grupper og sekter av ymse slag», som utnytter og lever glade dager på etterkrigstidens angst og rotløshet. Mot dem — i flatterende kontrast — står «vitenskapsmenn og teknikere», som dessverre ikke riktig har fått vise hva de egentlig duger til, ved å «bli sluppet til i verdensformat». Det hele arter seg som et freskomaleri av den typen som er så yndet i diktaturenes plakat- og propagandakunst. Også i den offisielle russiske ateisme møter vi jo forøvrig denne uvirkelige og alderdommelige — opprinnelig positivistiske — St. Georgs-legende om kampen mellom den bolde ridder av mikroskopet og mystikkens følsomme drage.

Her er ingen mistanke om at mennesker med en smule omstillingsevne kanskje kan finne grunnlag i de siste 20—30 årenes begivenheter for å sette et meget kritisk spørsmålstegn ved nytten og verdien av en opplysning og en vitenskap som løper løpsk, og som truer oss på livet, fordi man har brutt ned dens moralske forpliktelse overfor et menneske som er skapt i Guds billede.

Karl Evang har visst alltid trodd på opplysningen som om den var et slags universalmiddel mot det som dypest sett truer

mennesket. Det er idetheletatt et trekk ved tiden dette, at den blå blomst er blitt lyserød og må søkes til venstre — tros-evnen, tyrkeretroen, er alt annet enn død på de hold.

En dansk kronikør, dr. E. Munch-Madsen, som neppe leser Karl Evang, eller ihvertfall ikke «Orientering», skriver ikke desto mindre («Berlingske Tidende» 6. mars) noen ord som i sin enkle hverdags erfaring innebærer et underlig sikkert og selvfølgelig korrektiv til hva han kaller «opplysningsfilisteriet»:

«Somme tider kan man ængstes en smule over det overhaandtagende opplysningsdelirium.

Det er, som man derigennem kan spore livsangsten, menneskets evige frygt for at sakke bagud i kampen for eksistensen.

Oplysning er blevet vort fornemste middel i kampen — mod de andre!

Den virker ikke forenende, ikke fredsstiftende, men udæskede, uddybende de i forvejen alt for store modsætninger. Dens lys er koldt. Men livets lys er varmt.

Oplysning har en mærkelig evne til for det meste at ramme ved siden af, eller rettere: ikke ramme dybt nok. Den naar som regel hjernen, men sjældent hjertet. Den viser mennesket alt det, han ikke har, men gerne vil eje. Kanhænde den rent ud gør mennesket ulykkelig — det menneske, der før glædede sig over Solen og hverdagen og de smaa glæder. Dens sikre følgesvend er med garanti krævemoraliteten. Foreløbig er vi naaet til fjernsynet. Men hvad bliver det næste?

Fra folkedybet lyder det tavse raab: Giv os de tabte livsværdier tilbage! Fra de ledende har man kun ét at svare: her er lidt oplysning! Det skal nok hjelpe.

Og ville man saa endda være helt ærlig og aabent vedgaa, at den saliggørende oplysning som regel er til udvortes brug, dvs. et nødvendigt instrument i kampen — mod de andre. Dette gælder naturligvis ikke den oplysning, som er «til livet». Men hvor meget er der af den? I dag kun lidet. Med tiden mindre.

Den oplysning, der drives paa, er som regel neutral. Den gør mennesket klogere, men ikke visere, dygtigere, men ikke bedre.

Den er et overfladefænomen.»

Fr. Candidus.

To begivenheter

● *Danilo Dolci*, som noen kaller «Italias Gandhi», har nylig besøkt Oslo og har blant annet talt i Det Norske Studentersamfunn. Med klar hjerne og et stort hjerte har han viet sin kjempesterke personlighet til de fattiges sak på Sicilia, og har de siste årene forbauset Italia og verden ved sin «revolusjon mot nøden». Med et enestående grep på de forarmede folkemassene har han lært dem at den praktiske byggende nestekjærlighet er et våpen som kan være ennå sterkere enn streik og vold i de fattiges hender, fordi den utfordrer verdens samvittighet. Dolci er — som Gandhi — prinsipiell motstander av voldshandlinger, og tror som inderen på at moralsk renselse og samling — for eksempel gjennom faste — er en forutsetning for effektiv sosial og politisk innsats. Men i stedet for den «passive motstand», som ligger Østens mentalitet så nær, har han lansert «den omvendte streik»: Dette utfordrende og gripende at arbeidsløse *tiltar seg* det arbeide som ingen tilbyr dem, for eksempel bygger en vei, og dermed *tvinger* sendrektige myndigheter til å redde dem fra proletariseringen. Dolci har tålt fengsel og forfølgelse for den soleklare menneskerettighet som heter retten til arbeide, og han har tålt det som verre er: Mistenkeliggjørelse — blant annet fordi han uten å blunke mottok Lenin-prisen som et bidrag til sine mange tiltak for de fattige. «Penger lukter ikke», sa Vespasian, og Dolci tar hjelpen der den er å finne — for ham er det *nøden* som skriker, ikke propagandaen.

Som Giorgio La Pira i Firenze er han noe av en «torn i kjødet» på de kristelige demokratenes sosiale samvittighet, og denne bare 33-årige profetens eksempel når i virkeligheten langt utenfor Italias grenser. Som den florentiske borgermesteren og en håndfull andre menneskevenner er han en bærer av håpet om at verdenspolitikens veldige rustningsøkonomi i tide kan overføres til et økonomisk korstog mot sulten og elendigheten — før en ny krig setter sluttstreken under vår sivilisasjon. Nylig trakk lederen for FAO — de Forente Nasjoners landbruksorganisasjon — seg tilbake, i protest mot at hans budsjett for organiseringen av verdens matvareproduksjon ble holdt nede *under* prisen på et eneste langdistansebombefly. Krigførende makter har aldri «budsjettvanskeligheter» — det er i fredstid man «ikke makter» de bevilgninger som kunne bygge freden på en solidere basis enn rustningenes. Danilo Dolci er en av dem som ydmykt og effektivt — i sitt eget, oversiktlige miljø — har viet sitt liv til å bygge freden ved å bygge lykken i menneskers liv.

*

● *Ebba Haslund* er magister i litteraturhistorie, og holdt forleden — 19. mars — et ypperlig tenkt og glimrende fremført foredrag i det lutherske foredragsforum «Fredriksborg» om «Sigrid Undsets kvinnesyn». Det er lenge siden Sigrid Undsets drabelige kamp med kvinnesaksforkjempere som Katti Anker Møller og Perkins Gilman, fra 1912 og utover, har vært omtalt her hjemme. Men magister Haslunds foredrag viste at den ikke har mistet stort av sin aktualitet. Først og fremst fordi den i sitt opplegg hverken er egentlig «reaksjonar» eller «radikal», men i ett og alt bygger på hennes usvikelige og uredde *virkelighetsans*, hennes skarpsyn for hva som er uforanderlig, naturbetinget og følgelig nødvendig i forholdet mellom kjønnene. Ebba Haslund viste klart hvordan kvinnesaken ikke fortrinsvis er et sosialt problem, men uløselig knyttet til selve kjernen i livs- og menneskesynet.

Siden «Et kvindesynspunkt»s dager er «fornuftens» (les. snusfornuftens) enevelde i menneskesynet blitt så grundig rokket, og vår livsform er så vidt lengere fremskredet på den veien som Sigrid Undset så og advarte imot, at meget av det hun den gang skrev som profetier — og selvfølgelig som påstander — i dag har fått synlig skikkelse. Vi ser klarere at Sigrid Undset hadde særdeles virkelige grunner for sin bevissthet om å kjempe mot kulturforfall og oppløsning. Hun visste, at dersom vi tror å kunne forandre vår *natur* som vi forandrer våre *kår* i teknikkens tidsalder, da renner vi hodet mot virkelighetens vegg, og kan individuelt gå menneskelig til grunne på feiltagelsen. Det som vil være frigjøring fra lenker blir bare en nedskrivning av menneskeverdet, av det som selv under hårde *kår* er det egentlige lykkebærende i det å være menneske. I 1919 skrev hun med harme (i «Begrepsforvirring»):

«Å være mor er ikke et arbeide. Det medfører arbeide og plikter. Som samfunnsvilkårene er for mange kvinner medfører det ofte arbeide og plikter som i hjerteslitende grad overstiger hennes krefter og tilslutt dreper hennes mot og glede ved livet. Men morskapet er livet. Om hvert menneske som har barn — hver far og mor — vet vi, at det er ihvertfall mulig de har opplevet livsfølelsens fortsettelse til den høyeste intensitet alminnelige mennesker erfarer. Og i sine barn kan de oppleve igjen og igjen en potensering av livsfølelsen — i glæder og sorger. Det er jo nemlig så, at ved arbeide er der liten glede

GEORGES ROUAULT

1871—1958

GEORGES ROUAULT er død. Et menneske som dag ut og dag inn i slit og strev har fullført sin gjer-ning som kunstner, som kristen kunstner. Frankrike har mistet en stor maler, og kristendommen en av sine nobleste vitner.

Georges Rouault døde førti år etter sin store åndelige læremester, Léon Bloy, og begge navn vil bli stående uløselig knyttet til det kristne gjennomslag i kunsten og litteraturen som preget den første halvdel av dette århundre så sterkt.

Helt fra sin debut i årene 1895—1901, hadde Georges Rouault vært tiltrukket av religiøst-inspirert kunst, en sans som vel var blitt vekket i ham av hans lærer, Gustave Moreau. Etter 1902 var det menneskeheten som fanget hans interesse, mennesker som levet i moralsk og åndelig elendighet, slik som klovner og gatepiker. Det er også på den tid at han slutter seg sammen med Léon Bloy, og vennskapet med denne original får en avgjørende betydning for Rouaults kunstneriske inspirasjon og utvikling. Den tittel han valgte for det arbeide han begynte på i 1917 og først ble helt ferdig med i 1948, — raderingene kalt *Miserere* — kan faktisk også stå som gjennomgangstema for hans kunstneriske verker.

Rouaults kunst er som en eneste appell til den guddommelige barmhjertighet. Alt i hans berømte teknikk bekrefter dette, fra farvene som likesom er hinsides fra og likevel så *sanne*, til figurene, himlene, land-

når det ikke er lykkelig utført, men livet kan ha den høyeste verdi for oss, selv om det leves ulykkelig. Tusenvis av fedre og mødre ville ikke ha unnvært farskapet og morskapet om de så har grått seg halvblinde og sørget seg gråhåret over sine barn».

Ebba Haslunds foredrag var preget av en lykkelig likevekt når det gjaldt forholdet mellom lojalitet og kritikk. Med sikkert skjønn viste hun hva som var tidløst og hva som var tidsbetinget i Sigrid Undsets kvinnesyn. Derfor fikk hennes varme og personlige tilslutning til de dypere sannheter i dette synet den vekt og den verdi som overbeviser og beriker.

Auditor.

skapene, begivenhetene. Og sproget som skal gjengi dette, kan bare forstås i et bibelsk perspektiv. Det har mindre betydning om motivet er «profant» eller «hellig», for Rouault står likesom over motivene, slik han står over alle skoler, selv om det er sant at han var en såkalt «fauve» («les fauves» — de ville dyr), og skylder denne retning en god del når det gjelder intensiteten i sin teknikk. Og kraften i hans koloritt, den uvanlige resonans i hans berømte blåfarver er noe ganske annet enn en malerus; de er tekniske symptomer på en mystisk virulens som brer seg til alle hans bilder hen i mot 1940, altså den tid da han gikk inn i alderdommens mer avklarede ro.

Men denne ro må ikke gi oss noen illusjoner — det ble en fryktelig ro! Han oppdaget nok enkelte kulørers spesielle evne, grønt og gult f. eks., men han forble helt og fullt tro mot kjærligheten til det billedlige stoff, relieffet, tettheten. Hans mest representative verker i så henseende er «Des juges» (dommerne), fra 1890, nå i Københavns Museum, «Christ aux outrages» (Kristus blir hånet) 1932, i Muséet for moderne kunst i New York, «La sainte face» (det hellige ansikt) 1933, i Muséet for moderne kunst, Paris, «Nocturne chrétien» (kristen nokturne) 1952, Muséet for moderne kunst, Paris. I alle disse bilder finner man den samme sans for de hellige dybder i mennesket. Og derfor er også Rouault en så stor maler når det gjelder fremstillingen av Kristus. Hans «Hellige ansikt» er et av de mest gripende bilder som har vært skapt av noen kristen kunstner.

Det er ved å trenge til bunns i menneskenaturen at Rouault møter Abrahams, Isaks og Jakobs Gud. Hans malerier er en inntrengning, en fordypelse i det elendigste i mennesket, og resultatet av hans søken er disse uforglemmelige bildene av klovner eller dommere, marionetter omskapt til symboler, karikaturer som utstråler det tragiske, — slik korsfestelsen på en gang fremstiller både nederlaget og frelsen.

Når Rouault så sterkt har bestrebet seg på å skape ikke bare en formell kunst, men en åpenbar og spirituell rytme i sine komposisjoner, er det fordi for ham — og her er han nær beslektet med Bloy — er selve Inkarnasjonen det store mysterium. Når kunstneren oppfanger og uttrykker alle fysiske og psykiske deformasjoner i et menneskelig ansikt, og er i stand til å trekke ut av dette en uforglemmelig visjon av sjelens nærvær, er det fordi han vet at intet menneske er så miserabelt at det ikke kan være et bilde av Kristus.

Derfor er Kristus overalt i disse kunstverker — etter symbolismen i det bilde som er kalt «Le Christ dans le faubourg» (Kristus i forstaden), malt i 1920. For Rouaults klarsyn vis å vis den menneskelige elendighet har ikke sitt utspring i grusomhet, men i kjærlighet. Det var han som i 1939 skrev i kunsttidsskriftet «Verve», at Jesus er å finne i øynene til den mest uvennlige,

utakknemlige eller urene skapning. Hele hans verk, det samme hva som er motivet, er viet dette: å finne midlene til å manifestere det guddommeliges nærvær i det miserable — *sjelen* i legemet, *lyset* i mørket.

Skandinavisk retrett i «Le Saulchoir»

Som i 1956 og 1957 blir der også i år, fra 26. til 28. juni, arrangert en tre dagers skandinavisk retrett i dominikanernes studiekloster «Le Saulchoir» (Etiolles par Soisy-sur-Seine, Seine-et-Oise), som ligger ca. 30 km. sydøst for Paris, og er lett tilgjengelig med hurtiggående nærtog. Mannlige deltakere kan regne med innlosjering i klosterets gjestefløy (full pensjon 750 frcs. pr. dag), kvinnelige deltakere vil finne plass hos Dominikanerinnene i Epifani-klosteret sammesteds (full pensjon 850 frcs. pr. dag). — Der blir adgang til å delta i studieklosterets rike liturgiske liv, særlig den daglige høymesse og kompletorium. Retretten holdes i år, på svensk, av pater *Gabriel Näsmark*, og blir forlenget — søndag 29. juni — med en «fransk-norsk dag», hvor også de seks nordiske dominikanere som for tiden fullfører sine studier i «Le Saulchoir» kommer til å delta.

Alle opplysninger fås og påmelding kan skje i de nordiske dominikanerklostre i Oslo (Neuberggaten 15), Stockholm, Lund, Helsinki og København.

Skandinavisk hjem i Paris

Hvert år reiser skarer av damer og unge piker fra de nordiske land sydover, mot lyset og varmen — og til de gamle katolske land i Europa. Særlig er det Rom som lokker, men mange drar også over Paris og slår seg til der for noen dager eller uker. Med dette for øyet har dominikanerinnene i Paris besluttet i år å åpne et av sine studenterhjem i Paris (i rue de Condé, mellom Boulevard Saint-Germain og Luxembourg-parken, ved métro «Odéon») for skandinaver, med førsterett for studenter. Den skandinaviske pensjonen kommer til å være åpen fra de siste dagene av juni til de første dagene av september. En kan regne med vanlig, godt stell og utmerket mat. Der er 15 dobbeltrom og 12 enkeltrom, alle med bad. Full pensjon er fastsatt til 1 200 francs for dobbeltværelse, 1 500 francs for enkeltværelse. I sommertiden blir der foruten det vanlige personell to dominikanerinner som taler norsk og svensk. I huset finnes der et kapell, og en fransk dominikaner fra ett av de nordiske klostre blir kapellan. Opplysninger kan fås hos og bestillinger adresseres til Prioeren i de nordiske dominikanerklostre (i Norge: Neuberggaten 15, Oslo NV). Det gjøres oppmerksom på at pensjonen også er åpen for ikke-katolikker.

Nytt nummer av

KATOLSK UNGDOM

Av innholdet:

Skolegutter eller lanseknekter?

Film

Hyttepåske — kirkepåske

Løssalg kr. 1.00

Eksp.: Akersveien 5, Oslo

Kunsten i Frelsens tjeneste

EN AMERIKANERINNE HAR ORDET

Hvilken funksjon har den religiøse kunst? I sin tale til italienske kunstnere i 1952, slo pave Pius XII fast at Roma «... aldri har holdt opp å verdsette kunst, å omgi seg med kunstverker, å gjøre kunsten innen visse grenser til sin medarbeider i oppfyllelsen av sin guddommelige misjon... som er å føre sjelene til Gud.» Ut fra disse paveord skulle jeg tro at den religiøse kunst — eller mer spesifikt: kirkekunsten — har en firfoldig funksjon: Inspirasjon, belæring, forskjønnelse av kirkene, og manifestasjon av kristne idealer.

Inspirasjon er både det skapende og det bærende i all religiøs kunst. Som Fra Angelico sa: Gud selv førte min pensel. — Gud har beveget kunstneres sinn ned gjennom tidene, og fylt dem med et besettende ønske om å finne uttrykk for sannhet og skjønnhet. Hvis det lykkes for dem, blir de som ser kunstverkene også inspirert: den inspirasjon som kunstneren har følt så sterkt, overføres til andre. De største religiøse kunstverker er de som inspirerer flest mennesker i lengst tid. Leonardo da Vincis Nadverdsbilde, Rafaels Sixtinske Madonna, Michelangelos tak i Det sixtinske kapell i Roma er i så henseende mesterverker.

Kirkekunsten må være enkel og sann. Men er den det? — spør Virginia Cookston, som er lærer i kunsthistorie i De forente stater. I nedenstående artikkel kommer hun med et varmt innlegg for god kunst i våre kirker.

Virginia Cookston skriver ut fra tilstandene i Amerika, men hennes betraktninger er almenyldige nok.

Artikkelen munner ut i en kraftig appell til alle katolikker om å være levende interessert og rundhåndet hver gang en kirke bygges eller fornyes, — og klok nok til å overlate utformingen og utførelsen til de rette hender.

Fordi den religiøse renessansekunst var så stor og så inspirerende, gikk vi dessverre hen og imiterte den — i den tro at vi dermed fortsatte den. Selve tankegangen er opplagt gal og uærlig i sine konsekvenser. For ved rett og slett å kopiere blir den inspirasjon som skapte mesterverket liksom skuslet bort. Det samme er forholdet til naturen: her er det dem som mener at et maleri må være fullt ut naturalistisk eller realistisk dersom det skal ha den ønskede virkning på tilskueren. Men kunstnerens oppgave er ikke å fotografere, men å tolke naturen. Selvfølgelig skal han la seg inspirere av den, men hans kall er å gi uttrykk for selve inspirasjonen i den rene og enkle form.

Det skjønn og det sanne møtes i det enkle.

Alle perioder i kunsthistorien har gitt bidrag til den religiøse kunst, men de har da aldri vært imitasjoner av tidligere kunstneres inspirasjon. En kunstner som Rouault var begavet med en genuin inspirasjonsrikdom sam han ga uttrykk for i sin samtidsstil. Bak hans bare presentasjon av materialet og hans enkle glassmaleriteknikk spores klart hans like genuine religiøse følelser

LEONARDO DA VINCIS Nadverdsbilde er et av disse mesterverker som ved sin suverene komposisjon og enkle tale overlever enhver tidsstil. Alt er liksom i bevegelse omkring Mesterens opphøyede ro umiddelbart foran den følgende dags drama på Golgata.

og tanker. Han var ikke bundet av den fotografiske virkelighets regler, men gikk forbi dem og valgte en mer direkte måte for sin tolkning. Jeg tror at hans stil er meget lettere å forstå for oss, fordi enkelhet preger alle moderne former — fra flyet i luften til lampen på bordet. Og dessuten er enkelheten tidløs, slik som sannheten i vår tro. Enkelheten er universell fordi den ikke er bundet til noenslags bestemte eller gjengse fremtoninger. Hvor logisk det er å benytte en enkel kunststil som uttryksmiddel for den enkle skjønnhet og sannhet i vår tro!

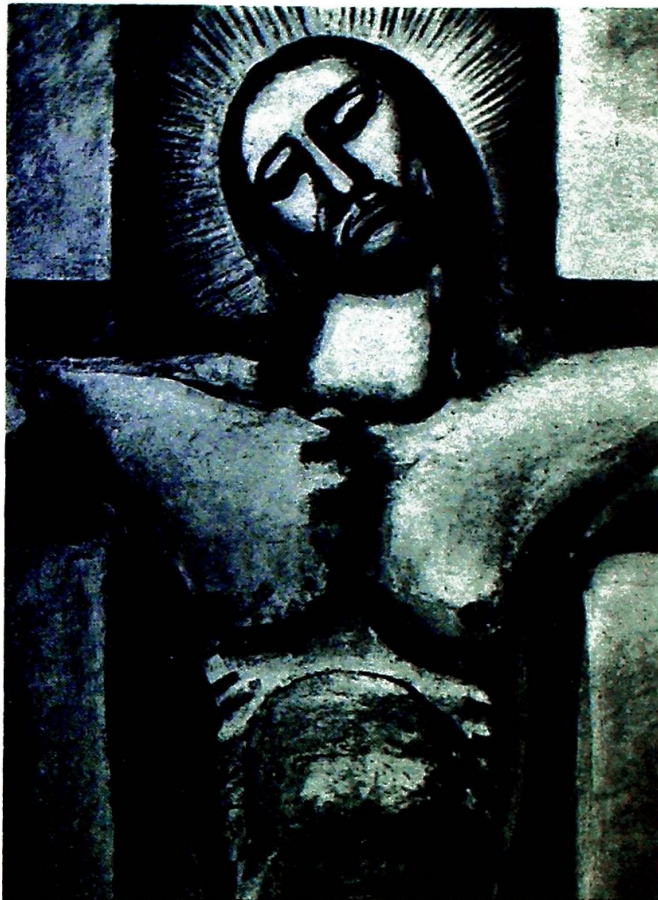
En annen hensikt med den kristne kunst er å virke instruerende. Kristus var en mesterlig lærer. Han brukte en enkel undervisningsteknikk: lignelsene. Han lærte fra seg overnaturlige begreper ved å sammenligne dem med slike timelige ting og vesener som såkorn og fåreflokker.

I hundrevis av år har kristne kunstnere bestrebet seg på å oppdra de store masser til dypere religiøs forståelse. Pave Pius XII understreket dette i sin tale til de italienske kunstnere i 1952, da han sa: «De trakk mange hjerter til troen ved at de gjennom århundreder meddelte og utbredte sannhetene i Den hellige Skrift, sannheter som kanskje ellers ville ha vært uforståelige, iallfall for en god del mennesker.» Og han utfordret kunstnerne: «Selv om dere ikke setter dere dette som et spesielt mål, så forsøk likevel å påvirke menneskenes hjerter til godhet og spirituell tenkning. Til dere er det gitt å tale et sprog som alle kan forstå.»

Talende kirkekunst.

Korsveistasjonene f. eks. forteller oss om dimensjonene i Kristi offer, og får oss til å forstå det bedre. Men hva kan vi vel lære av de altfor mange pene, stereotype bilder som desverre finnes av korsveiprosesjonen? Nette, vakre figurer som paraderer til korset mot en himmelblå bakgrunn har et så sterilt følelsesinnhold at de umulig kan lære oss noe om den lidelse Kristus gjennomgikk da han ofret sitt liv for oss.

Benediktinerpateren Gregory de Wit's korsveistasjoner i Jesu Hjerter-kirken i Baton Rouge i Louisiana, forårsaket stort røre da de ble satt opp for en tid siden. Men det var en normal reaksjon fra folk som aldri hadde sett annet enn livløse illusjoner om dette drama. Pater Gregory's fremstilling er enkel, direkte og ladet med følelse. En mørk bakgrunn gir inntrykk av tragedie, en tragedie som aldri har fått sitt sidestykke. Den hvite kjortelen understreker Kristi guddom, det anstrengte ansiktsuttrykk viser hans skuffelse over menneskene som han ofrer seg for, de stramme musklene kjemper med den byrde som Gud og menneskene hadde lagt på hans skuldre. Soldatenes ansikter åpenbarer verdens ondskap og uvitenhet. Den som kan se på disse stasjoner uten å få en overveldende følelse av tragedie og ydmykhet, må være blottet for følelser. I egenskap av lærer tror jeg at disse dramatiske scener får folk til å fatte og verdsette det offer som ble bragt for menneskeheten.

Georges Rouault: DEN KORSEFESTEDE KRISTUS. — Smerten hviler i dødens fred. Bildet er et typisk uttrykk for den store franske malers oppfatning av menneskebildet som han så i en spenning mellom synd, død og forløsning. Rouault var ensom i sin billedverden. Som ingen annen i vår tid var han en dyp religiøs maler som følte seg forpliktet overfor mennesket som et vesen ordnet hen på det evige.

Guds hus skal være vakkert!

En kirke burde være vakrere enn alle andre bygninger, fordi den er Guds hus. Altfor mange mennesker mangler den mest elementære kunnskap om hva som er kunst, og tror at skjønnhet er ensbetydende med utsmykning, at fotografisk realisme er like vesentlig for maleren, billedhuggeren og glassmalerikunstneren som for fotografen.

I en instruks om kirkekunst utgitt av Det hellige Offisium i Rom 30. juni 1952, heter det: «Kirkekunstens funksjon er, som det fremgår av selve dens definisjon, å gjøre Guds hus vakrere, og oppvekke tro og fromhet hos dem som går i kirken for å ta del i gudstjenestene og be om guddommelig bistand.» Videre står det at pave Pius X's ord da han kunngjorde de kloke normer for kirkemusikken, like godt kan gjelde for kirkekunsten:

«Intet som kan forstyrre eller forminske de troendes andakt og hengivelse burde derfor få plass i kirkene, intet som med rimelig grunn kan ansees som dårlig smak eller gi grunn til forargelse, fremfor alt intet som... menes å kunne være uverdigg et hus som er viet Guds majestet.»

TENEBRAE

Av David Gascoyne

Georges Rouault: *De profundis*.

«Consummatum est», den siste nagle
har fullbragt det umenneskelige mønster
og forhenget er revnet.

Guds sår er tellet.

Alt er forlatt: tom gaper graven.

Der er ingen livskraft i den

døende sol,

intet håp i troen,

ingen høyde, ingen dybde, ingen tegn,

der finnes ikke tid og sted.

Slik kan det være — og verre.

O, la oss kjenne ditt fullkomne mørke

og stige ned til dødsriket med deg.

Til norsk ved Kate Austin Lund

Nye håpefulle tegn.

Katolske kirker som gir et sant bilde av våre idealer, skyter opp forskjellige steder i landet. Dyktige arkitekter tegner eksteriører som gjenspeiler det enkle skjønnhet: St. Franciskus Xaverius-kirken i Kansas City, St. Johannes' klosterkirke i Collegeville, Minn., St. Antonius' kirke i Missoula, for å nevne noen få, er verdige tributter til visjonen bak den funksjonalistiske arkitektur. La Purisma i Monterry, Mexico, er en sjelden juvel innen kirkearkitekturen, men innvendig skjemmes den av ufullkommenheter fordi utsmykningen der har en lavere standard enn eksteriøret. Når vi kan engasjere profesjonelle kunstnere til å tegne våre kirker, hvorfor da ikke også til å dekorere dem innvendig?

Det er sjelden å treffe prester som pater Becnel i Baton Rouge i erkebispedømmet New Orleans, som både er en stor kunstsnylter og har sine meningers mot på det område. I den nyeste kirke i hans sogn er der ikke en eneste statue! Glassmaleriene er enkelheten personifisert, og veggen av farvede glassblokker gir en oppløftende glød til hele interiøret. Det stemmer til andakt, og oppmerksomheten trekkes mot alteret.

Samtidens formsprog er enkelt og ærlig. Skal kirkelig kunst og arkitektur fylle sin oppgave, må den også være det. Den må ikke imitere annen kunst, men vokse frem av sin egen inspirasjon. Den må ikke kopiere naturen, men fortolke den. Den må anvende materialene riktig, og ikke skjemme dem. Moderne materialer krever moderne former som er skapt for dem og, fremfor alt, enkle former.

Den religiøse kunst i sin alminnelighet og kirkekunsten i særdeleshet har en stor gjerning å gjøre, enda den bare er et middel til å nå det endelige mål: å føre oss

til Gud. Den skal inspirere oss til å tenke vakkert og gjøre godt. Den skal lære oss innholdet av vår tro. Den skal forskjønne våre kirker så det blir en fryd å komme inn i dem. Den skal manifestere Den hellige kirkes sanne verd og skjønnhet for at vi som alt er med i hjorden kan lære å sette større pris på den, og andre besøkende få et sandt bilde av den.

SUBLIM DIKTERKUNST

I fjor fikk Emil Boyson kritikerprisen. Det er ikke for meget sagt at Emil Boysons diktsamling, «Gjenkjennelse», sammen med Cappelens Nordiske bibliotek og prof. dr. A. H. Winsnes' avhandling om J. Maritain, var fjorårets store litterære begivenhet.

I den første avdelingen i samlingen: *Variasjoner 1953—1954*, fornemmes alt det som tiden ikke kan rane.

*Og hjertet, hvor varsomt, bølge bak lavmælt bølge,
lykken søvngjengersikkert har skyllet mot strand,
hengir sig trygt og lydig til Morgenens nåde
midt i en sommer som stigende dråpe for dråpe
vet med sig selv at dens høieste flodmål er nådd.
All-livet lever omkring mig i denne stunds fylde
og tingene ringer mig inn som en klarhetens rus —
mens skygge gjennom-åndet av solskinnstysthet
drømmer våken i sjelens åpne hus.*

Det er i «Gjenkjennelse» tre ord som veier mer enn alle andre ord tilsammen: Sjæl, død og forventning. Men Emil Boyson er ingen dødsdikter slik som Baudelaire var det. Hos ham var døden total og derfor lammende. Men for Boyson er døden til for å åpne «sjelens hus». Da kan han motsi den.

*Ar for år blir dine veie tyngre,
år for år svakere mine krefter,
år for år fjernere vort håp.
Dagen var kort. Dess lenger må natten vare.
Og atter en dag skal bringe tålmod og taushet
og nye dage legge sig til de tapte
ennu en liten stund, og tålmod og taushet
kanhende skal følge oss til den siste dag.*

*Men vi, som ser at ingenting kan forandres,
vi som ener vor vilje med skjebneviljen
mer enn de unge som tror at verden er ung —
også et tegn fra Nådens usynlige lande
vet VI TO om, fordi vi ennå eier
to fattige hjerters rikdom i hinannen.*

Slik kunne jeg fortsette med sitater fra «Gjenkjennelse». Det er som diktene uavbrutt strømmer mot en og river en ut av alle de tilvante forestillinger om poesiens «natur». Skjønne og rene ting er «Passager under Ordre» og «Danseuse classique».

I et annet avsnitt finner man en fin bukett med tolkninger av fremmed lyrikk. Paul Claudel, Gertrud von le Fort, Hölderlin, Jiménez og Jorge Guillén, er noen få av en del fine poeter som er representert med utsøkte dikt.

Mer enn noensinne trenger vi store diktere. Diktere som uforfalsket lever sin poesi, og som gir med fulle hender. Deres umiddelbare mål er sjelens vekst og fornyelse. De er losfolk på det skip som fører oss til havet som mystikerne kaller Guds nåde. En slik los er Emil Boyson. Er det her i Norge skrevet noe tilsvarende siden Olav Aukrust sendte ut «Himmelvarden»?

Odd Abrahamsen.

Filosofi og erkjennelseslære

Hjalmar Hegge: «Erkjennelse og virkelighet». — Universitetsforlaget. Oslo 1957, 173 sider.

Magister Heggens studie sogner til erkjennelsesteorien; den vil være — som arbeidets undertitel forteller — «et bidrag til kritikk av teorien om sansekvalitetenes subjektivitet». Forfatteren avviser denne teorien i et godt fundert avsnitt (kapitlene IV og V). Hegge mener (s. 142) at teorien om sansekvalitetenes subjektivitet «er vokst frem som en del av den mekaniske virkelighetsoppfatning». I siste kapittel søker forfatteren å skissere det psykologiske grunnlag og den åndshistoriske bakgrunn for den «subjektivistiske» teorien. Her er han minst heldig. Selv om man tar i betraktning at stoffet må legges frem i et strengt utvalg, så er selve «bakgrunnen» lite sammenhengende og ikke fyldig nok. Det er synd at f. eks. ingen av de betydelige russiske erkjennelsesteoretikere — jeg sikter her til *Losskij* — er kommet med; hos ham ville den norske magister finne litt av hvert som han med utbytte kunne gripe til, når han formulerer problemet som opptar ham.

Forfatterens terminologi er ikke alltid homogen — det kan hende det henger sammen med selve teoriens egenart i den belysning Hegge analyserer den. Ellers er

LJOSSONGEN

Av Bjarne Sæbøe

Georges Rouault: Bibelsk landskap.

Fram or dei tærande tankar som tidt tungt over tida og timane tyngjer stig det ein strålende ungdom som syngjer songen om ljuset så bjart og så blidt. Sovande slekter har songane sunge songen om livet — det æveleg unge. Det som var sorger og suter eingong vendest til glede og jublande song.

Stålsvarte skyer som solstraumen stengjer, mismot som møter eit målbunde folk, må vike for skaren som stormande sprengjer fram med dei fullreine tonar som tolk. Gråten ved grava vart glede ved gry. Mismot vart ljuset ein vårmorgon ny. Ustekka lengsler vi hyste ein gong, vart levande livsvon då hær-skarar song:

Fred over jordi!

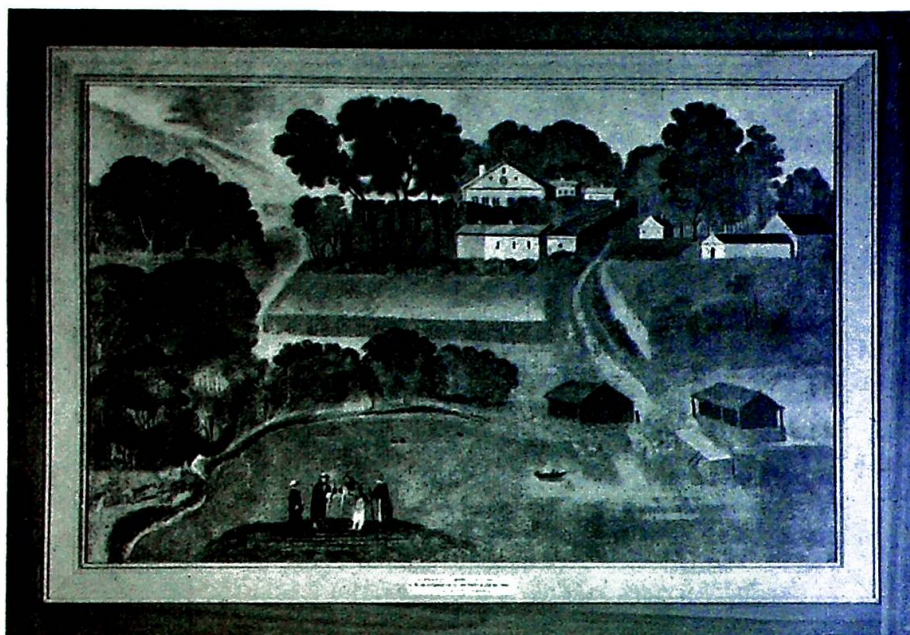
det mye positivt å si så vel om avhandlingens gjennomtenkte komposisjon som om forfatterens klare oversiktssans; det sentrale i argumentasjonen blir stadig på ny rikt fasettert. Hegge er en filosofisk begavelse, en temmelig sjelden fugl her på berget. Hans bok er en virkelig berikelse for den ellers så fattige norske faglitteratur. Boken har et tysk resymé — hvorfor ikke engelsk? — og Norges almenvitenskapelige forskningsråd har dekket trykningen. En utviklingsdyktig ånd er Hjalmar Hegge, smidig og reseptiv — veien er lang, men har nok mye å fare med.

Pavel Fraenkl.

En kunsthistorisk skisse fra den norske barokktidsalder

Hans Nerhus: «Norges eldste landskapsmaleri og mesteren Elias Fiigenschoug». Forlaget Form og farge, Oslo 1957, 103 sider.

Norges eldste landskapsmaleri i en kopi av den 300 år gamle rammen på Skokloster.

Begrepet «amatør» kan ofte bli misforstått på norsk; det har i virkeligheten ingen nedsettende betydning. Det sikter til den som «er glad» i, besjelet av og begeistret for den gren av den kunstneriske totalitet som vedkommende velger for sin lovprisnings gjenstand. Hans Nerhus er en slik kunsthistorisk amatør i ordets beste mening. Med hengiven ærbødighet bygger han på de norske og nordiske kunsthistorikeres tidligere forskning. Han samler materialet og legger det frem på en tilforlatelig måte. Han skriver friskt, ofte med gnistrende fortolkende pågangsmot. Han er renslig i sin uttrykksmåte — det som skorter på en dypere faglig utdannelse, tar han igjen med sin glød og sin iver.

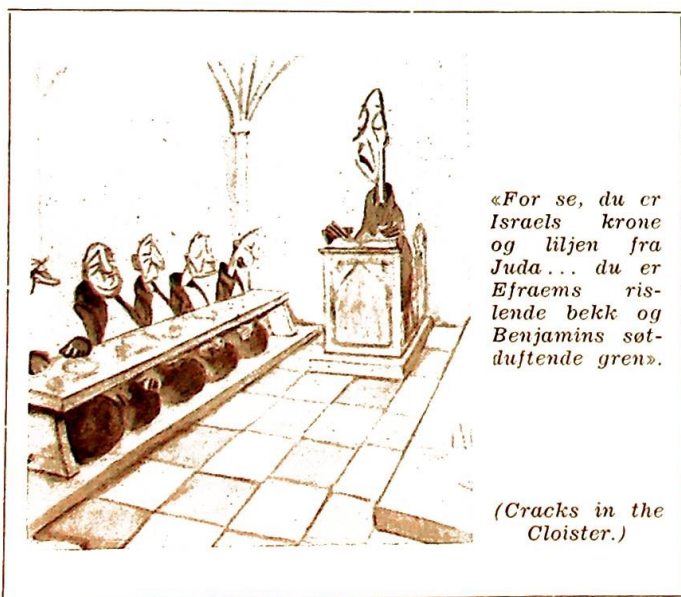
Og gjenstanden for hans — med rette — begeistrede kjærlighet? Et maleri av Halsnøy kloster, det gamle augustinklosteret ved Hardangerfjordens munning i hjertet av Sunnhordland, stiftet av Erling Skakke i annen halvdel av det 12. århundre (1164). Den mektige skikkelse innenfor den norske barokks tidsalder på 1600-tallet, Elias Fiigenschoug malte dette klosteret — etter

oppdrag av den danske adelsmann og lensherre til Halsnøy kloster Otte Krag — antagelig i midten av det 17. århundre. Maleriet havnet i Sverige — i Skokloster i Uppland — og viste seg å være bare ett ledd i mesterens rike håndverksmessig-kunstneriske utfoldelse; siden 1890-årene vokste kjennskapet til Fiigenschougs tallrike, barokk-inspirerte malerkunst, takket være Harry Fett, Henrik Grevenor, Leif Østby og andre.

Hans Nerhus gikk grundig til verks. Han ga både litt av kloster-historie (han bebuder at den store monografi om klosterets historie vil kunne bli publisert ved 800-årsjubileet i 1964) og en historisk redegjørelse om hvorfor det norske maleriet havnet i Sverige. Især samlet han seg om maleriets opphavsmann. Meget vellykket er kapitlet om Fiigenschougs portrettkunst med tallrike interessante kunsthistoriske detaljer; forfatteren påberoper seg her Anders Bugge, Einar Lexow, C. W. Schmitler og utdyper ofte deres datidige kunnskap med nye enkeltheter. Mye ville være vunnet dersom Nerhus kunne ha maktet å se på Fiigenschougs landskapsmaleri ut fra den sammenlignende kunsthistoriske synsvinkel. Om og om igjen nevnes det — i kapitlet om portrettkunsten — Rubens og det nederlandske maleri på 1600-tallet. Den nye kunsthistoriske forskning — især den sveitsiske — studerte grundig det Richard Zürcher kaller «Der barocke Raum in der Malerei» (publisert i verket «Die Kunstformen des Barockzeitalters», Bern 1956, s. 169—189). Klosterbildet eier den samme barokke romfølelse — den som grupperer rommet som en scene — som vi ellers møter hos de franske og hollandske mestere. En slik sammenligning ville, synes jeg, godtgjøre hvor ærefullt den norske mesteren hevder seg i sin tidsalders malerkunst.

En særlig påskjønnelse fortjener bokens nydelige utstyr. Både reproduksjonsteknikken og trykningen er gjennomført med den største omhu og skjønnsomhet, papiret er feilfritt, og det er en sann fryd atter og atter å kunne betrakte portretter i teksten, draktbilder, signaturer, faksimiler og fotografier som finnes i boken. Halsnøy, sin hjembygd, har Hans Nerhus med denne kjærlighetserklæring i bokform hedret på en vakker og varig vis.

Pavel Fraenkl.

«For se, du er Israels krone og liljen fra Juda... du er Efraems rislende bekk og Benjamins søtduftende gren».

(Cracks in the Cloister.)

UTLANDET

VATIKANET

Nittenårsdagen for pave Pius XII's kroning.

Den 12. mars, dagen for pave Pius XII's kroning for 19 år siden, forløp i år uten noen seremonier i Vatikanet. Pontifikalmessen i St. Peterskirken var avlyst. Det var arrangert en hellig time i Roma, men den var forbeholdt presteskapet.

Kirkens øverste ledelse ga med dette uttrykk for sin sorg over den senere tids hendelser i Italia. Som før meddelt, har det de siste måneder vært drevet en voldsom antikatolsk kampanje der; rettssaken mot biskopen av Prato er én episode, Peyrefitte's artikkel en annen. Disse er de mest kjente i utlandet, men der har også vært mange andre. Derfor ble den 12. mars i år ikke noen festdag i Vatikanet.

Men ifølge utenlandske aviser hadde folk samlet seg i kirkene rundt om i hele Italia for å synge Te Deum, og i en del kirker var det spesielle soningsgudstjenester.

Den britiske utenriksminister i audiens.

Selwyn Lloyd, den britiske utenriksminister, ble mottatt i audiens av pave Pius XII den 6. mars.

Utenriksministeren var i Roma for å delta i de vesteuropeiske utenriksministeres møte.

Pengehjelp til flyktninger.

FN's kommissariat for flyktninger har meddelt at Vatikanet har gitt 2000 dollars til FN's fond for flyktningene (UNREF). Paven konstaterte at det har vært en særlig stor tilstrømning av flyktninger til Hong Kong i den senere tid, og uttrykte ønsket om at det ble ydet hjelp til dem.

ALGERIE

FLN har bedt om pave Pius XII's mellomkomst.

I den sveitsiske avis «Gazette de Lausanne» for 11. mars ble det meddelt at lederen for FLN (den nasjonale frigjøringsfront i Algerie), Fehrat Abbas, dagen i forveien hadde sendt et brev til Vatikanet angående konflikten i Algerie.

Ifølge Fehrat Abbas mener nasjonalistene at konflikten ikke kan stoppes ved at den ene eller annen parts tropper vinner en fullstendig seier. På den ene side har franskmennene bedre materiell, på den annen side er de algierske nasjonalister istand til å angripe franskmennene ved å føre en konstant geriljakrig.

Da den sveitsiske avis ba Fehrat Abbas om en uttalelse i anledning av anmodningen som var sendt Vatikanet, bekreftet han bare faktum, men nektet å gi nærmere opplysninger med begrunnelsen: «Det ville være for tidlig!»

Fra geistlig hold i Frankrike er det gjennom «La Mission de France» bekjentgjort bl. a. følgende: Hvis det i Algerie faktisk er et folk som vil eksistere adskilt fra det franske folk, kan vi erklære klart og tydelig at Kirken der like lite som andre steder setter seg mot at dette folk oppnår uavhengighet. Utbredelsen av kristendommen kan ikke være et påskudd til at et folk får dominere et annet.»

De kompetente kretser i Vatikanet har (inntil dette skrives) forholdt seg absolutt tause angående det skritt som er tatt av Fehrat Abbas.

BELGIA

Europalandsbyen «Fridtjof Nansen».

I fjor hadde flere aviser her i Norge og vi i St. Olav artikler og nyheter om den belgiske pater Pire og hans storartede tiltak, europalandsbyene for de dårligst stilte flyktningene.

Den 30. mars i år blir den første sten nedlagt for den femte europeiske landsby, og den får navnet Fridtjof Nansen! Den blir i Berchem-Sainte-Agathe i Belgia, og dronning Elisabeth av Belgia og mange kjente autoriteter fra hele Europa skal overvære grunnstensnedleggelsen.

Vi minner om at hovedkvarteret for denne hjelpeaksjonen er i den lille belgiske by Maasstadt Huy, Rue du Marchet 35. Kanskje er det noen som vil sende «byggestener» til Fridtjof Nansens landsby?

ENGLAND

Katolsk sentrum i Londons City.

I begynnelsen av 1959 kommer et svært nybygg til å stå ferdig i Londons City, hvis alt går som planlagt. Hovedblokken blir på ni etasjer, og hele anlegget skal være et moderne og hensiktsmessig katolsk sentrum. I første etasje blir det et stort bibliotek med tidsskriftavdeling og lesesal, det skal også tjenestegjøre som et informasjonssentrum. I annen etasje skal det innredes et kapell. Tre eller fire etasjer blir

Gir saklig opplysning om den katolske kirkes tro og moral. Deres De ønsker katolsk kristendoms svar på Deres personlige spørsmål, står Katolsk Informasjon til tjeneste med sitt brevkurs. Kurset består av 10 brev som sendes Dem med 14 dagers mellomrum. Eventuell korrespondanse vil bli behandlet fortrolig og besvart av kursets geistlige ledere. - Skriftlig henvendelse til:

KATOLSK INFORMASJON
Akersveien 5 Oslo

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9 III
Tlf. 14 339

Katolsk opplysnings- og lesesentrum.

Åpent alle hverdager
kl. 9.30—21.30.
Lørdag kl. 9.30—13.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Josephs Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Bergen
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst., Hammerfest		
St. Theresia kirke, Hønefoss		
St. Franciskus Hosp., Hønefoss		
St. Magnus Kirke	}	Lillestrøm
St. Magnus presteg.		

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

hotell for katolikker som kommer til London for å delta i kongresser o.l.

FRANKRIKE

Sivile og militære flyvere til Lourdes.

Fra 6. til 9. juni kommer sivile og militære flyvere fra mange land til å valfarte til Lourdes. Det blir delegasjoner fra Belgia, Tyskland, Spania, Italia, Nederland, Portugal, Canada, m.fl., som ledsages av prester fra de respektive land. Kardinal Gerlier blir den øverste leder for pilegrimsferden.

Studentenes pilegrimstur til Chartres.

Alt nå har studentene i Paris begynt å forberede den tradisjonelle pilegrims-

tur til Chartres i Pinsen. Som motto har de i år valgt: «Vend tilbake til Herren, din Gud».

Antallet deltagere stiger for hvert år, og man regner i år med 20 000 pilegrimer. Derav er det alltid en del ikke-kristne.

Også i år blir det to store grupper, den første går fra Paris den 10. og 11. mai, og reserveres studenter fra Sorbonne, den andre hvor det deltar studenter fra de øvrige høyskoler, starter 17. og 18. mai.

Som alltid foregår turen til fots, og det er en anstrengende marsj på de flate landeveiene sør-vestover fra Paris.

«Témoignage chrétien» ikke lenger til salgs i Algerie.

Direksjonen for bladet «Témoignage chrétien» har kunngjort at alt salg hos bladforhandlere og andre i Algerie skal opphøre. Det heter i kommuniquéet at «Témoignage chrétien» er blitt forbudt 68 ganger alt av autoritetene i Algerie og at det ikke kan fortsette på den måten. Hvis vi angriper roen og ordenen på området, så still oss for retten, og blir det bevist at vi er skyldige, la oss bli dømt!

ITALIA

Kardinal Lercaro i Bologna og biskopen av Prato.

Da erkebiskopen av Bologna, den kjente kardinal Lercaro, hadde fått vite utfallet av rettssaken mot biskopen av

TILSTELNING

til inntekt for feriehjemmet

«Persbråten»

i foreningslokalet, Akersveien 5, Oslo

Lørdag 19. april kl. 17.00: BARNEAFTEN.

Søndag 20. april kl. 18.30: FOR VOKSNE.

Loddsalg fra kl. 10.30 — Kafé.

Ta venner og kjente med.

MARIAKONGREGASJONEN.

MARIAKONGREGASJONEN, Oslo

5. april, Påskeaften: Felleskommunion.

Onsdag 9. april: Andakt i St. Josephs Kapell kl. 19.30.

Deretter samvær i foreningslokalet. Kåseri om Franciskushjelpen. Opplesning.

FRANCISKUSHJELPEN

Oslo, er stengt i Den stille uke

ST. FRANCISKUS 3. ORDEN

har møte fredag 11. april kl. 19, i St. Elisabethsøstrenes kapell, Urtegt. 31, Oslo.

FRANSK-ITALIENSK

Noe eldre dame, utlending, søker værelse i Oslo nær sentrum. Betaler for seg og kan gi fransk konversasjon og italiensk undervisning. — Eksp. anviser.

Dominikanerinnenes BASAR

på

SANKTA KATARINAHJEMMET, Gjørstadgt. 8

fra søndag 13. april til og med søndag 27. april 1958.

Åpent hver dag fra kl. 12.

NORSK TEATERFORESTILLING KL. 20

Utdrag av:

«DET GAMLE SPILL OM

ENHVER» gjendiktet av

Hugo von Hofmannsthal.

Søndag 13. april

Tirsdag 15. april

Lørdag 19. april

Mandag 21. april

Lørdag 26. april

FRANSK TEATERFORESTILLING KL. 20

«LE PETIT PRINCE»

mise en scène du livre

d'Antoine de Saint-Exupéry.

Torsdag 17. april

Søndag 20. april

Torsdag 24. april

MUSIKALSK UNDERHOLDNING KL. 20

KONSERT tirsdag 22. april:

Kirsti Hjort

Conrad von der Goltz

BARNEFORESTILLING

SKYGGETEATER

Tirsdag 22. april kl. 17

Søndag 27. april kl. 13

SØNDAG 27. APRIL KL. 20

Underholdning

Trekning

UTLODNING

BUFFET

LYKKEHJUL

BØNNENS APOSTOLAT:

APRIL: Prestestudentenes oppdragelse i kjærligheten til Alterets sakrament. — Aktelse for Kirken i Ceylon.

Biskop dr. Jac. Mangers:

DET KATOLSKKE SKRIFTEMÅL

Kan omkostningsfritt bestilles gjennom

St. Olavs Forlag, Akersv. 5, Oslo.

Overlæge KARL SØNDERGAARD:

ABORTUS PROVOCATUS I SØKELYSET

En inngående analyse av abortspørsmålets problematik og dets plass i nåtidens kulturkamp.

24 s. Hft. kr. 4.65.

Særtrykk av St. Olav. — Utgitt (på norsk) på Arne Frost-Hansens Forlag, K.havn.

KATOLSK BOK- OG BLADSENTRAL

Akersv. 5, Oslo

Tlf. 42 37 43

“den ypperste blant snæddetobakker”

Prato den 1. mars, sendte han ut følgende forordning:

«På grunn av den utålbare og paradokse situasjon som er oppstått med hensyn til Kirkens frihet og verdighet i Italia, forordner vi hermed:

1. At Kirken i Bologna skal anlegge sorg fra i dag og inntil Palmesøndag, da barnas sang vil feire Kristi triumf.

2. Alle kirkene i byen og i erkebispedømmet skal derfor anbringe sørgeslor over inngangene i denne periode.

3. Hver aften kl. 18, fra og med i dag og til lørdag før Palmesøndag, skal alle kirkeklokkene i byen og erkebispedømmet ringe i fem minutter.»

Mandag den 3. mars reiste kardinal Lercaro til Prato for å besøke biskop Fiordelli, og kardinal dalla Costa, erkebiskop av Firenze — den geistlige provins som Prato tilhører — ankom også, enda han er en syk mann som sjelden går ut.

Den samme morgen hadde biskop Fiordelli hatt besøk av Bisori, statssekretær hos den italienske statsminister. Den italienske annenssekretær i Utenriksdepartementet, Scalfaro, var også den morgen i Vatikanets statssekretariat, og om ettermiddagen avla Migone, Italias ambassadør ved Vatikanet, et besøk der.

Fredag 7. mars sendte kardinalkollegiet en hilsen til Paven ved dekanen kardinal Tisserant.

Rettssak mot Peyrefitte.

Den rettslige øvrighet i Roma har innledet en straffeprosess mot den franske skribent Peyrefitte på grunn av hans artikkel «Pavenes Roma», trykt i en romersk aftenavis.

NEDERLAND

Pax Romana og Afrika.

I påsken i år akter Pax Romana — den internasjonale katolske sammenslutning av studenter og intellektuelle — å organisere et internasjonalt møte i Haag, for på «en konkret måte» å undersøke hvordan Pax Romana best kan hjelpe til å fremme utviklingen i de afrikanske land.

FREDRIKSTAD

ST. CROIX

Handelsgartneri

Tlf. 2830

Fredrikstad

TRONDHEIM

Et ord er nok...

KVALITET
Johan A. Helge

Særlig skal man på møtet i Haag drøfte hvordan europeiske katolske studenter og akademikere best kan bistå sine afrikanske kolleger, og hvilke oppgaver ligger nærmest for de europeere som tenker på å reise til Afrika for å arbeide i Kirkens og de forskjellige samfunns tjeneste.

SVEITS

Arbeidet for den katolske presse i Afrika.

I sitt budskap til deltagerne i den 5. katolske pressekongress i Wien i fjor høst, ba pave Pius XII om at det måtte bli gjort en særlig innsats for den katolske presse i misjonslandene.

Den godt redigerte dagsavisen «Le Courrier» som utkommer i Genève, har med godkjennelse av biskopen, mgr. Charrière, svart på oppfordringen, og har latt en ung trykkeriarbeider reise til Ouagadougou i Vest-Afrika. Det er erkebiskopen på stedet, mgr. Socquet, som har anmodet om å få fagutlært hjelp dit, og den sveitsiske trykkeriarbeider skal stille sin erfaring og sine kunnskaper til rådighet for det eneste trykkeri som finnes i den afrikanske byen. Etter hvert vil han så lære opp unge afrikanere i boktrykkerkunsten.

TSJEKKOSLOVAKIA

Ordensprester dømt igjen.

Det er i år ti år siden Tsjekkoslovakia ble kneblet av kommunistene, og det er ikke så mange nyheter som siver ut derfra. De prester og ordenssøstre som ikke alt er «uskadeliggjort», fører en uhyre vanskelig tilværelse, og det foreligger nå en melding om at fem ordensprester igjen er arrestert og dømt til fengselsstraff for å ha hatt «hemmelig kontakt med Vatikanet», og for å «ha forsøkt å villed ungdom ved å motarbeide den sosialistiske ånd hos dem».

TYSKLAND

Filmen «De ti bud» er plasert.

Cecil B. de Mille's bibelfilm «De ti bud» er av Den katolske filmkommisjon for Tyskland satt i gruppen 2 E (for voksne med forbehold). I begrunnelsen heter det at regien har bestrebet seg på å lage en storfilm hvor alle triks er anvendt for å skape en flott virkning,

TILMERS & HAAVELSRUD A/S

Telefoner 33 21 40 — 33 57 23

Teatergt. 1, Oslo

Radio — Elektrisk

Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt kaffe gir

BEDRE KAFFE

DRØYERE KAFFE

Margarin

Dag-Ny

MARGARIN - FABRIKK

TRONDHEIM

VÆR SIKKER

på førsteklasses varer til kjøkkenet.

De fleste kjøkkensjefer vet de er trygge med

ROHDE Geléer, Puddinger, Sauser

(også spesialtyper, ferdigsøtet, for diabetikere)

ROHDE Syltetøyer, Marmelader, Safter

ROHDE Boks 95, Trondheim.

A/S TRONDHJEMS JERNINDUSTRI

Sykesenger - Stålrørsmøbler

Best og billigst

K. LUND A/S

Rørleggerforretning - Rørhandel

Trondheim

mens den snarere skjuler og tilhyller enn anskueliggjør de bibelske beretningers religiøse betydning.

Filmen «Taket» årets tredje beste.

Den italienske filmen «Taket», som gikk en kort tid også i Oslo nylig, står som nr. 3 på filmkommisjonens liste over årets beste filmer. Bedømmelseskomitéen understreker at hovedpersonene, det unge ektepar som er på jakt etter husrom i Roma, på en fremragende måte bekrefter filmkunstens mulighet til med ukunstlede midler å minne folk om andre menneskers nød og behov.

VEST-TYSKLAND

Kirken er intet «begravelsesbyrå».

Biskopen av Speyer, mgr. Emmanuel, har i et hyrdebrev understreket at det

stadig foreligger mange tilfelle hvor Kirken må avslå religiøs begravelse. Når Kirken gjør det, uttaler den ikke noen dom over den avdøde, det er Gud alene som er hans dommer. Der er mange mennesker som ikke forstår at Kirken har måttet opprette forskrifter for religiøse begravelser og for de tilfelle da dette må avslåes. Kirken er et livssamfunn med Kristus og har sine lover. De som avslår å følge dem, men likevel forlanger religiøse begravelser, betrakter Kirken bare som et begravelsesbyrå.

ØST-TYSKLAND

Borgerlig dåp i hele Østsonen.

Som meddelt i denne spalte har det vært drevet forsøksvirksomhet med borgerlig dåp i en del byer i Tysklands

østsone. Nå bekjentgjør den sosialistisk-kommunistiske presse at den borgerlige dåp skal innføres progressivt over hele Øst-Tyskland. Det blir utnevnt kommisjoner som skal sørge for at innskrivningen til den borgerlige stand får en høytidelig karakter.

«Mange borgere i den tyske demokratiske republikk ønsker at deres barn skal få en ateistisk oppdragelse, understreker avisene. Gjennom den borgerlige dåp kan foreldre forplikte seg til å oppdra sine barn til å bli individer som tenker og handler etter sosialistisk mønster.»

De marxistiske aviser mener at det gjerne kan utnevnes faddere, og at representanter for de bedrifter hvor foreldrene arbeider bør være til stede og gi gaver.

<p>HALDEN MØBELFORRETNING Alt i møbler Tif. 2534</p>	<p><i>Halden-</i> <i>firmaer</i></p>	<p><i>Karl Knap</i> A/s Tif. 2710 Bygningsartikler — Rør og Maskinforretning Linoleum — Vaskemaskiner — Kjølenskap</p>
<p>OTTO ANONSEN Blikkenslager Tif 3439 - 3198</p>	<p>A/S HALDEN BRYGGERI</p>	<p>SKO Hansen & Børresen A/S Halden</p>
<p>Haakon J. Jørgensen Rørleggerforretning Tif. 2900</p>	<p><i>E. Sem</i> A/s Bøker — Papir — Trykksaker</p>	<p>Einar Jonassen KOLONIAL Tif. 1896</p>
<p>FRIDTJOF NIELSEN Kjøtt- og pølsevareforretning Tif. Forr. 1094 — Privat 1282 Eibl. 1890</p>	<p>CENTRAL PENSJON er stedet Tif. 1395</p>	<p>Martha Klein Ahlsen Frukt - Sjokolade - Tobakk Tif. 1269</p>
<p>Fredrikshalds Meieribolag HALDEN</p>	<p>ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Tif. 1630</p>	<p>H.A.H.'s VAREHUS Alt i gode varer til hus og heim Tif. 2793</p>
<p>Oskar Andersen Fisk — Delikatessforretning Inneh. Karl Storm Andersen Tif. 1155 — Privat 1159</p>	<p>Gunnar Setterquist Elektrisk forretning, Aut. installatør og radioforhandler Tif. 1981 og 1733 — Storgt. 1</p>	<p>Glassmester OSKAR L. HANSEN Alt i glassarbeid og innramming Tif. 2976</p>
<p><i>Paul Johannesen</i> <i>Alt i ur og optik</i> TELF. 20 11</p>	<p>SIGURD GRØNNERN Manufaktur og utstyr Tif. 2746</p>	<p>HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tif. 1264</p>

Kristendommens norm, dens nøyaktige definisjon, dens engste seg for andres vel... Intet er mer unyttig enn en kulminasjonspunkt, er dette: søke det som er til beste kristen som ikke forsøker å redde andre.
for alle... Intet kan gjøre mer lik Kristus enn det å

ST. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

BERGEN		
<p>K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pøsefabrikk Solheimsgt. 11 Tlf. 99 016 Bergen</p>	<p>FINN KONOW Blikkenslagerforretning Grønnesmuget 4 - Marken Bergen Tlf. 12 085 - Privat 99 976</p>	<p>BIRGER MICHELSEN MALERMESTER FOSSWINKELSGATE 20 Alltid til tjeneste med overslag Tlf. 12 443 - 97 269</p>
<p>A. K. EGGE A/S Frukt og grønnsaker En gros</p>	<p>Sølv for alle anledninger</p> <p><i>Theodor Olsens Efff.</i> JUVELER SMÅSTRANDGT 4 BERGEN</p>	
<p> Se vårt utvalg i rammer</p> <p>DIDR. ANDERSEN & SØN A/S Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090</p>	<p> All slags skadeforsikring</p> <p>ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»</p>	
<p> i Nygårdsgt. ved Eldorado</p>	<p>ANTON OLSEN Murmester</p>	<p>HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, Radio- og Utstyrsforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p>
<p>Johan H. BENTZON A/S En gros - Telefon 10106</p>	<p> SVERRE W MONSEN Manufakturvarer - Sengeutstyr</p>	<p>L. W. TORNØE A/S Papirhandel Bergen</p>
<p> NYGÅRDSGT. 4</p>	<p>TRAN-, FRUKT-, BLEKK- og SJOKOLADEFLEKKER forsvinner ved bløtlegging og kok i «REFORM» BERGENS SAPEFABRIKK A/S</p> <p>1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel BERGEN Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482</p>	

GI EN PÅSKEGAVE!

Et abonnement på ST. OLAV fra o. m. påskenummeret og året ut koster bare kr. 13.50. Oppgi navn og adresse og vi ordner resten.

ST. OLAVs eksp.

Akersveien 5, Oslo - Tlf. 42 37 43 - Postgiro nr. 15 986

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

OBS!

Ved

adresseforandringer,

vennligst oppgi også

den tidligere

adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO's

ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

A/s Norsk Medicinsk Varehus

Pilestredet 7 - Telef. 33 43 70 - Oslo

*Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell
Brilleoptikk*

NOBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

Hans Ekjord

FARVEHANDEL

St. Olavs gt. 3

Tlf. 42 16 13

En virkelig kvalitetsprodukt

FELLESSLAKTERIET
FOS A/S

JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo

Telefon 42 99 90

WISBECH

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

N. JOHANSEN

Bakeri & Konditori

Valkyriegt. 1 - Oslo

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 68 14 00
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER